

Vård- och
omsorgsnämnden

Vård- och omsorgsnämndens behov och prioriteringar 2025 med förslag till investeringar 2025–2029

Förslag till beslut

1. Behov och prioriteringar 2025 godkänns.
2. Förslag till investeringar 2025-2029 godkänns.

Ärendebeskrivning

Demografiska förändringar, växande rekryteringsbehov, prognos om minskade resurser och ökade krav från invånarna ställer Sveriges kommuner under hård press. Samtidigt finns en växande önskan om högre kvalitet, ökat inflytande och bättre tillgänglighet för invånarna. Valfärden står inför utmaningar både när det gäller framtida finansiering och rekryteringsbehov. Utmaningarna kan inte lösas med enbart mer resurser utan alla aktörer inom välfärdssektorn behöver gemensamt hitta långsiktiga lösningar som utvecklar, förbättrar och effektiviserar arbetssätt. Vi måste involvera och tillvarata den innovationskraft och initiativrikedom som finns. Vi måste även bedriva ett informations- och bildningsarbete med fokus på samhällets inställning och förväntan på framtidens vård och omsorg genom att lyfta fram den enskilda individens eget initiativ och ansvar.

Vård- och omsorgsnämnden har beslutat om en målbild för *Framtidens vård och omsorg 2035*. Målbilden redovisas som fyra skiften och i fyra perspektiv (samhälls-, organisations-, invånar- och medarbetarperspektiv). Målbilden beskriver en förflyttning:

- Från utförare till samhällsbyggare
- Från ensamarbete till gränsöverskridande samarbete
- Från passiv mottagare till aktiv medskapare
- Från hjälpare till möjliggörare

Ett målinriktat och strategiskt utvecklingsarbete pågår i syfte att utveckla tidiga, samordnade och hälsofrämjande insatser som stödjer den enskilde att bli så självständig som möjligt utifrån sina förutsättningar och att resurserna nyttjas på bästa sätt för förvaltning, kommun och samhälle. Ett annat prioriterat område är en personcentrerad nära vård och omsorg där individens perspektiv, behov och resurser är centrala. Detta innebär bland annat att skapa förutsättningar för den kommunala hälso- och sjukvården med primärvården som nav.

Arbetet med kompetensförsörjning måste prioriteras högt så att Eskilstuna kommun är en attraktiv arbetsplats att söka sig till, må bra på, stanna och utvecklas inom. Det är viktigt att chefernas förutsättningar att fokusera på sitt kärnuppdrag fortsätter att stärkas. Det bidrar även till goda förutsättningar för medarbetares kompetensutveckling, engagemang och vilja att utveckla verksamheten. Den höga sjukfrånvaron i framför allt kvinnodominerade verksamheter ska åtgärdas med särskilda satsningar för att få mer jämställda arbetsvillkor.

Vård- och omsorgsnämndens viktigaste prioriteringar inför 2025 är:

- Vidareutveckla och kvalitetssäkra den personcentrerade och patientsäkra nära vården och omsorgen.
- Tillsammans med samarbetspartners utveckla flexibla, förebyggande och hälsofrämjande tjänster som stödjer invånaren att bibehålla sin fysiska och psykiska hälsa och självständighet. IOP avtal (idéburet offentligt partnerskap) eller liknande samarbetsformer med civilsamhället ska prövas.
- Utveckla och implementera välfärdsteknik för ökad självständighet och ökad kvalitet i vård- och omsorgsarbetet.
- Öka kunskapen om framtidens vård och omsorg hos medarbetare, samarbetspartners och invånare.
- Stärka chefers och medarbetares förutsättningar för att bedriva en god vård och omsorg med fokus på hållbart arbetsliv. Ett närvarande och tillitsfullt ledarskap ska utvecklas. Kompetensutveckling, psykologisk trygghet och god återhämtning ska säkras. Särskilda åtgärder ska vidtas för att minska sjukfrånvaron i verksamheten.

Vård- och omsorgsnämnden ser behov av att ytterligare stärka personalbemanningen, främst vad gäller nattbemanning samt dag- och kvällspersonal inom boende för personer med demenssjukdom. Vård- och omsorgsnämnden genomför en omfattande strukturförändring med målsättning att frigöra resurser. Trots detta kommer nämnden kräva ytterligare resurser för att skapa förutsättningar för en personcentrerad och patientsäker vård och omsorg.

För att säkerställa jämställdhets- och jämlikhetsperspektivet utgår vi från mål för social hållbarhet. Vi har även särskild fokus på barnrättsperspektivet i vårt dagliga arbete och i det strategiska utvecklingsarbetet.

Investeringsbudgeten utgår från Vård- och omsorgsnämndens *Lokalförsörjningsplan för äldre 2025–2034* och *Lokalförsörjningsplan för funktionsbinderområdet 2025–2034*. De i sin tur är framtagna utifrån befolkningsprognoser, statistik från verksamhetssystemet VIVA samt behovet av att ersätta äldre fastigheter som inte erbjuder en fullvärdig boendemiljö och god arbetsmiljö för personalen. Förändrade lokalbehov i verksamheten och möjligheten att samutnyttja lokaler ingår även i planeringsunderlaget.

Investeringar som kräver kommunstyrelsens beslut (mnkr)

Fastighetsinvesteringar för 2025 uppgår till 220 miljoner kronor.

För vård- och omsorgsnämnden att fatta beslut om nämndinvesteringar (mnkr)

Nämndinvesteringar för 2025 uppgår till 20 miljoner kronor, behovsinventering pågår och fördelning beslutas under hösten.

I driftbudgeten för 2025 finns ett antal större poster som nämnden har svårt att finansiera inom befintlig budgetram. I skrivande stund uppgår det extra behovet till 65,4 mnkr. Därutöver bär nämnden ett underskott från 2023 varför det saknas totalt 80,4 miljoner.

VÅRD- OCH OMSORGSFÖRVALTNINGEN

Johan Lindström
Förvaltningschef

Beslutet skickas till:
Kommunstyrelsen
Kommunrevisionen

Behov och prioriteringar 2025

Vård- och omsorgsnämnden

Innehållsförteckning

Sammanfattning	2
Behov	3
A1. Omvärldstrender	3
A2. Demografisk påverkan	7
A3. Utmaningar	8
B Prioriteringar	8
C Ekonomi	9
Investeringsbudget	9
Driftbudget	10
Bilagor	12

Sammanfattning

Demografiska förändringar, växande rekryteringsbehov, prognos om minskade resurser och ökade krav från invånarna ställer Sveriges kommuner under hård press. Samtidigt finns en växande önskan om högre kvalitet, ökat inflytande och bättre tillgänglighet för invånarna. Valfärden står inför utmaningar både när det gäller framtida finansiering och rekryteringsbehov. Utmaningarna kan inte lösas med enbart mer resurser utan alla aktörer inom välfärdssektorn behöver gemensamt hitta långsiktiga lösningar som utvecklar, förbättrar och effektiviserar arbetssätt. Vi måste involvera och tillvarata den innovationskraft och initiativrikedom som finns. Vi måste även bedriva ett informations- och bildningsarbete med fokus på samhällets inställning och förväntan på framtidens vård och omsorg genom att lyfta fram den enskilda individens eget initiativ och ansvar.

Vård- och omsorgsnämnden har beslutat om en målbild för *Framtidens vård och omsorg 2035*. Målbilden redovisas som fyra skiften och i fyra perspektiv (samhälls-, organisations-, invånar- och medarbetarperspektiv). Målbilden beskriver en förflyttning:

- Från utförare till samhällsbyggare
- Från ensamarbete till gränsöverskridande samarbete
- Från passiv mottagare till aktiv medskapare
- Från hjälpare till möjliggörare

Ett målinriktat och strategiskt utvecklingsarbete pågår i syfte att utveckla tidiga, samordnade och hälsofrämjande insatser som stödjer den enskilde att bli så självständig som möjligt utifrån sina förutsättningar och att resurserna nyttjas på bästa sätt för förvaltning, kommun och samhälle. Ett annat prioriterat område är en personcentrerad nära vård och omsorg där individens perspektiv, behov och resurser är centrala. Detta innebär bland annat att skapa förutsättningar för den kommunala hälso- och sjukvården med primärvården som nav.

Arbetet med kompetensförsörjning måste prioriteras högt så att Eskilstuna kommun är en attraktiv arbetsplats att söka sig till, må bra på, stanna och utvecklas inom. Det är viktigt att chefernas förutsättningar att fokusera på sitt kärnuppdrag fortsätter att stärkas. Det bidrar även till goda förutsättningar för medarbetares kompetensutveckling, engagemang och vilja att utveckla verksamheten. Den höga sjukfrånvaron i framför allt kvinnodominerade verksamheter ska åtgärdas med särskilda satsningar för att få mer jämställda arbetsvillkor.

Vård- och omsorgsnämndens viktigaste prioriteringar inför 2025 är:

- Vidareutveckla och kvalitetssäkra den personcentrerade och patientsäkra nära vården och omsorgen.
- Tillsammans med samarbetspartners utveckla flexibla, förebyggande och hälsofrämjande tjänster som stödjer invånaren att bibehålla sin fysiska och psykiska hälsa och självständighet. IOP avtal (idéburet offentligt partnerskap) eller liknande samarbetsformer med civilsamhället ska prövas.
- Utveckla och implementera välfärdsteknik för ökad självständighet och ökad kvalitet i vård- och omsorgsarbetet.
- Öka kunskapen om framtidens vård och omsorg hos medarbetare, samarbetspartners och invånare.
- Stärka chefers och medarbetares förutsättningar för att bedriva en god vård och omsorg med fokus på hållbart arbetsliv. Ett närvarande och tillitsfullt ledarskap ska utvecklas. Kompetensutveckling, psykologisk trygghet och god återhämtning ska säkras. Särskilda åtgärder ska vidtas för att minska sjukfrånvaron i verksamheten.

För att säkerställa jämställdhets- och jämlikhetsperspektivet utgår vi från mål för social hållbarhet. Vi har även särskild fokus på barnrättsperspektivet i vårt dagliga arbete och i det strategiska utvecklingsarbetet.

Behov

Andelen äldre ökar i Sverige. En åldrande befolkning innebär att behov av vård och omsorg ökar. Allt färre ska försörja allt fler när den äldre befolkningen ökar mer än de som är i arbetsför ålder. De demografiska förändringarna är så omfattande att antalet i arbetsför ålder inte kommer att räcka till om vi fortsätter arbeta som idag – vi behöver förändra och tänka nytt. Vård- och omsorgsnämnden har antagit en målbild *Framtidens vård och omsorg 2035* för att skapa förutsättningar för ett effektivt och målinriktat utvecklingsarbete i förvaltningen och tillsammans med samarbetspartners. Nämnden har formulerat delmål 2027 vilka också fungerar som verksamhetsmål under aktuell mandatperiod.

År 2027 har vård- och omsorgsnämnden

- utvecklat samverkan och strukturer som stödjer invånarna att ta ansvar för sin egen och andras trygghet och hälsa.
- skapat förutsättningar för en hållbar vård och omsorg med individens mål och vilja i fokus.
- utvecklat tidiga, samordnade och hälsofrämjande insatser som stödjer den enskilde att bli trygg, säker och så självständig som möjligt utifrån egna villkor, sin livssituation och sina resurser samt utvecklat en personcentrerad och patientsäker vård och omsorg med hela individen i centrum.
- stärkt förmågan att tillvarata medarbetarnas engagemang, vilja, intresse och resurser för att bedriva en hållbar vård och omsorg med individens mål och vilja i fokus.
- förbättrat kostnadseffektiviteten genom att nyttja tekniska lösningar.

Alla flickor och pojkar, kvinnor och män ska ges förutsättningar att leva ett tryggt och självständigt liv med god livskvalitet. Äldre kvinnor och män ska erbjudas ett tydligt stöd för att kunna bo kvar i hemmet. Detta är målbeskrivningen för det strategiska målet *Tryggt och självständigt liv* som är grunden för ett kommundemensamt utvecklingsarbete. Vård- och omsorgsnämndens målbild *Framtidens vård och omsorg 2035* ligger i linje med strategisk inriktning. Ett målinriktat och strategiskt utvecklingsarbete pågår i syfte att utveckla tidiga, samordnade och hälsofrämjande insatser som stödjer den enskilde att bli så självständig som möjligt utifrån sina förutsättningar och att resurserna nyttjas på bästa sätt för förvaltning, kommun och samhälle. Ett annat prioriterat område är en personcentrerad nära vård och omsorg där individens perspektiv, behov och resurser är centrala. Detta innebär bland annat att skapa förutsättningar för den kommunala hälso- och sjukvården med primärvården som nav.

För att säkerställa jämställdhets- och jämlikhetsperspektivet utgår vi från mål för social hållbarhet. Vi följer så långt som möjligt upp vårt strategiska utvecklingsarbete utifrån diskrimineringsgrunderna med särskild fokus på kön, ålder och funktionssätt. Vi har även särskild fokus på barnrättsperspektivet i vårt dagliga arbete och i det strategiska utvecklingsarbetet.

A1. Omvärldstrender

Ny socialtjänstlag

Under 2024 ska en ny socialtjänstlag presenteras. Ett omställningsarbete inleds för att skapa en långsiktigt hållbar, mer förebyggande och kunskapsbaserad socialtjänst¹. För att stimulera en omställning av verksamhet har Regeringen avsatt 8 miljarder kronor fram till 2028 för kommuner att arbeta med kompetens- och bemanningssatsningar inför införandet av ny socialtjänstlag². Under första kvartalet 2024 kommer Sveriges Kommuner och Regioner, SKR, publicera en webbplats som stöd för socialtjänstens

---

¹ Hållbar socialtjänst – En ny socialtjänstlag, SOU 2020:47

² Pressmeddelande [Regeringen banar väg för ny socialtjänstlag - Regeringen.se](https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2023/09/20230914100000)

omställning. Webbplatsen är tänkt att samla information, kunskap, stödmaterial, erfarenheter, inspiration och goda exempel. Ny socialtjänstlag föreslås börja gälla från och med 1 juli 2025.

Vård- och omsorgsnämnden har beslutat om en målbild *Framtidens vård och omsorg 2035*. Målbildens innehåll ligger väl i linje med ny socialtjänstlag. Vård- och omsorgsförvaltningen arbetar enligt nämndens strategiska inriktning.

Att göra under 2025

- Fortsatt utvecklingsarbete enligt målbild *Framtidens vård och omsorg 2035*.
- Genomföra ett omställningsarbete för att skapa en långsiktigt hållbar, mer förebyggande och kunskapsbaserad socialtjänst enligt ny lagstiftning.
- Utifrån uppdrag leda kommungemensamt utvecklingsarbete för att stödja invånarna att leva ett tryggt och självständigt liv med god livskvalitet.

Statligt huvudmannaskap för personlig assistans

Huvudmannaskapsutredningen har analyserat och föreslagit hur insatsen personlig assistans ska organiseras i ett statligt huvudmannaskap. Utredningen föreslår bland annat att staten, genom Försäkringskassan, ska ha ett samlat huvudmannaskap för beslut om och finansiering av insatsen personlig assistans. Kommunerna ska fortsätta utföra personlig assistans om den enskilde begär det. Vidare ska kommunerna inte längre vara skyldiga att medfinansiera de första 20 timmarna per vecka av assistansersättningen. I förslaget framgår att det statliga huvudmannaskapet ska träda i kraft den 1 januari 2026 och att de kommunala besluten om personlig assistans från detta datum ska föras över löpande till Försäkringskassan.³

Att göra under 2025

- Efter beslut förbereda för att överföra kommunala beslut om personlig assistans till Försäkringskassan.

En mer sammanhållen, behovsanpassad och personcentrerad vård och omsorg för personer med samsjuklighet

Samsjuklighetsutredningen har föreslagit en genomgripande reform av samhällets insatser till personer med samsjuklighet⁴. Reformen ska bidra till ökad samordning, behovsanpassning och personcentrering. Reformen anger bland annat att all behandling av skadligt bruk och beroende ska vara ett ansvar för regionernas hälso- och sjukvård och att behandling för skadligt bruk och beroende ska ges samordnat med behandling för andra psykiatriska tillstånd. Vidare anges att uppsökande och andra förebyggande insatser, social trygghet med fokus på funktionsförmåga, resurser och möjligheter till ett självständigt liv, anhörigstöd, samt insatser till barn och unga ska vara ett fortsatt och förtydligat uppdrag för socialtjänsten. En samordnad vård- och stödverksamhet för de med stora samordningsbehov ska finnas överallt och bedrivs gemensamt av hälso- och sjukvård och socialtjänst. Likaså ska tillgången till personliga ombud öka för personer med samsjuklighet med mera.

Reformen föreslås genomföras stegvis under fem år, med två år mellan beslut och ikraftträdande som föreslås vara tidigast 1 januari 2026.

---

³ Ett statligt huvudmannaskap för personlig assistans. Ökad likvärdighet, långsiktighet och kvalitet SOU 2023:9

⁴ Från delar till helhet – En reform för samordnade, behovsanpassade och personcentrerade insatser till personer med samsjuklighet, SOU 2021:93

Vård- och omsorgsförvaltningen arbetar tillsammans med socialförvaltningen, arbetsmarknads- och vuxenutbildningsförvaltningen samt Region Sörmland för att möta framtida verksamhetsutveckling. Sveriges Kommuner och Regioner, SKR, bidrar med kunskap i frågan.

Att göra under 2025

- Följa nationell utveckling och tillsammans med samarbetspartners förbereda verksamhetsförändring enligt nytt regelverk.

Utvecklad nationell demensstrategi

I takt med att vi lever längre förväntas antalet personer som insjuknar i en demenssjukdom fördubblas till år 2050. Det innebär stora utmaningar för vården och omsorgen. Den 17 maj 2023 fick Socialstyrelsen ett uppdrag från regeringen om att ta fram ett underlag till en utvecklad nationell demensstrategi⁵. Underlaget ska ligga till grund för regeringens arbete med att utveckla den nationella strategin för omsorg om personer med demenssjukdom. I uppdraget framgick att den nya strategin ska breddas och innefatta viktiga delar av både hälso- och sjukvård och socialtjänst. Underlaget ska även innehålla ett främjande och förebyggande perspektiv. Det finns idag forskning som visar att vissa levnadsvanor kan ge ett visst skydd mot demenssjukdom.

Socialstyrelsen redovisade uppdraget till Socialdepartementet den 29 februari 2024. Socialstyrelsen lyfter upp viktiga utvecklingsområden såsom tandvård och munhälsa, förebyggande insatser i syfte att stärka hjärnhälsan samt primärvårdens roll och nya läkemedel.

En utredning pågår inom vård- och omsorgsförvaltningen för att stärka vård- och omsorgsnämndens verksamhet för personer med demenssjukdom. Målsättningen är att öka nämndens följsamhet till nationella styrdokument för personer med demenssjukdom. Utredningen har särskild fokus på tidiga och förebyggande insatser i ordinärt boende samt på att säkerställa att alla invånare kan tillförsäkras en likvärdig vård och omsorg, oberoende var i kommunen man bor.

Att göra under 2025

- Vidareutveckla verksamheten i syfte att säkerställa en följsamhet till en utvecklad nationell demensstrategi.

Stöd till vuxna och barn som är anhöriga ska stärkas

Nästan var femte person i Sverige vårdar, hjälper eller stödjer regelbundet en närstående som är äldre, har en funktionsnedsättning eller är långvarigt fysiskt eller psykiskt sjuk. Regeringen har tillsatt en utredning som ska analysera och ta fram förslag på hur stödet till anhöriga ska stärkas. Utredningen ska bland annat analysera behovet av och lämna ändamålsenliga förslag på

- hur stöd i form av kontaktperson till anhöriga ska utformas och tillhandahållas,
- åtgärder som säkerställer ett ändamålsenligt stöd till anhöriga som barn,
- åtgärder som säkerställer att relevant personal inom socialtjänst och hälso- och sjukvård har en ändamålsenlig kompetens för att kunna ge stöd av god kvalitet till anhöriga som är barn samt
- hur en nationell anhöriglinje som ger tillgängligt stöd av god kvalitet till anhöriga dygnet runt kan erbjudas.

---

⁵ Uppdrag att ta fram underlag till en utvecklad nationell demensstrategi, diariennr S2023/01713

Uppdraget ska redovisas senast den 1 september 2024⁶.

Ett utvecklingsarbete pågår inom funktionshinderområdet för att implementera ett koordinatorstöd till vårdnadshavare till barn med LSS tillhörighet. I verksamhetsplanen 2024 framgår uppdraget att vidareutveckla ett individuellt och anpassat anhörigstöd enligt nationell anhörigstrategi samt utreda möjligheten till ett samlat anhörigstöd i partnerskap. Nämndens utvecklingsarbete sker inom ramen för *Nära vård*.

Att göra under 2025

- Fortsatt utvecklingsarbete för att stödja vuxna och barn som är anhörig, och/eller vårdar, hjälper eller stödjer en närstående som är äldre, har en funktionsnedsättning eller är långvarigt fysiskt eller psykiskt sjuk.

Välfärdsteknik för personer med nedsatt beslutsförmåga

Regeringen har tillsatt en utredning som syftar till att fler av dem som vill ta del av insatser med stöd av välfärdsteknik ska få möjlighet till det. Utredaren ska ta fram förslag på reglering av användningen av välfärdsteknik vid utförandet av insatser inom socialtjänsten och verksamheter enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS. Utredaren ska även lämna förslag på en reglering av användning av välfärdsteknik när insatserna ges till personer med nedsatt beslutsförmåga. Syftet är att de ska erbjudas insatser på samma villkor som andra⁷. Uppdraget ska redovisas senast den 1 april 2025.

Upphandlingsprocessen gällande *Helhetsleverans av välfärdstjänster* avslutades i december 2023. En arbetsgrupp är tillsatt med uppdrag att ta fram underlag på prioriterade insatser att starta med och en förberedelse för fortsatt arbete kring organisering.

Att göra under 2025

- Fortsatt prioriterat utvecklingsarbete för att använda välfärdstjänster i vardagen.

Språkrav för personal i äldreomsorgen

Goda kunskaper i svenska språket är en förutsättning för att arbetet inom äldreomsorgen ska kunna utföras på ett säkert sätt. Regeringen har tillsatt en utredning om språkrav för personal inom äldreomsorgen. Syftet är att stärka patientsäkerheten och öka tryggheten inom vård och omsorg av äldre. En särskild utredare ska ta fram förslag på hur krav på kunskaper i det svenska språket ska regleras. Utredaren ska klarlägga om kraven mellan yrkesgrupperna vårdbiträde och undersköterska ska skiljas åt. Likaså ska utredaren analysera lämplig nivå på kunskaper hos andra yrkesgrupper som arbetar inom äldreomsorgen. I utredningsuppdraget ingår även att redovisa vilka konsekvenser språkrav får för personal- och kompetensförsörjningen inom äldreomsorgen. Uppdraget ska redovisas senast den 1 september 2024.

Vård- och omsorgsförvaltningen arbetar för att stärka personalens kunskaper i det svenska språket. Vård- och omsorgsnämnden har i verksamhetsplan 2024 beslutat att ge förvaltningen i uppdrag att utveckla ett språkstöd i kombination med språkstöd.

Att göra under 2025

- Utifrån resultatet från nationell utredning säkerställa goda språkkunskaper inom äldreomsorgen.

---

⁶ Ett stärkt stöd till anhöriga till långvarigt eller allvarligt sjuka, Dir 2023:77, Regeringskansliet

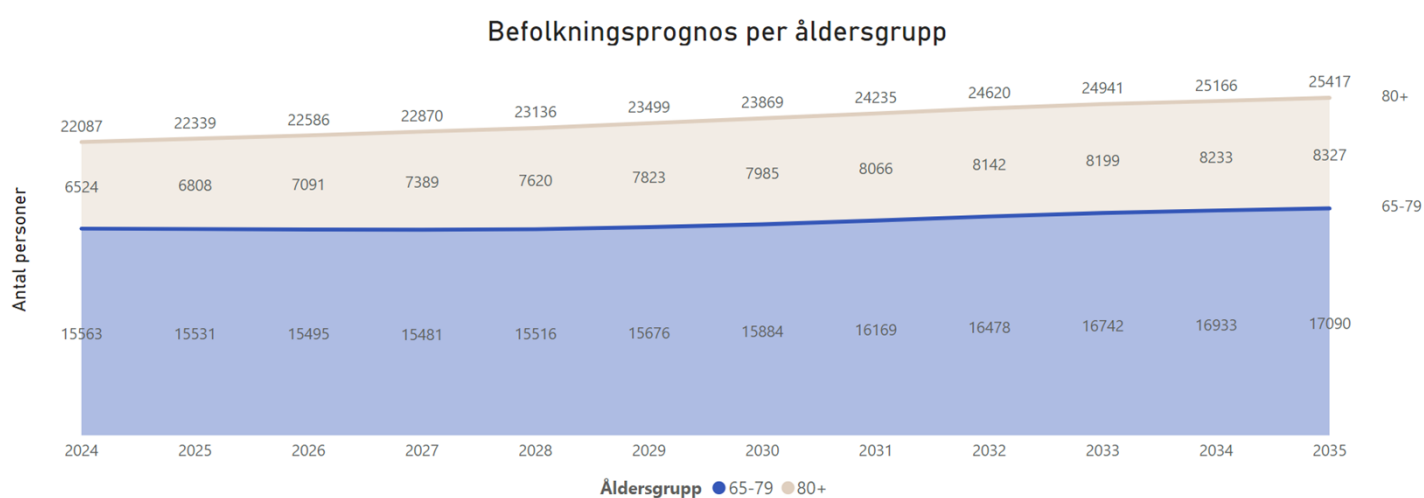
⁷ Välfärdsteknik inom socialtjänsten och verksamhet enligt LSS, Dir. 2023:147

A2. Demografisk påverkan

Demografisk utveckling – andelen äldre ökar

Andelen äldre ökar i Sverige. Fler äldre arbetar längre, är friskare och har bättre ekonomi än tidigare generationer. En åldrande befolkning innebär dock att behov av vård och omsorg ökar. Allt färre ska försörja allt fler när den äldre befolkningen ökar mer än de som är i arbetsför ålder. De demografiska förändringarna är så omfattande att antalet i arbetsför ålder inte kommer att räcka till om vi fortsätter att arbeta som idag - vi behöver förändra och tänka nytt.

I prognos för år 2034 förväntas antalet personer 65 år och äldre i Eskilstuna öka till drygt 25 000, en ökning från år 2024 med omkring 15 procent. Utvecklingen redovisas i nedanstående diagram.

Källa: Statistiker vid vård- och omsorgsförvaltningen, 2023-12-06

Ökningen förväntas bli relativt stor inom de äldre åldersgrupperna, det ljusgrå området i diagrammet ovan utgörs av gruppen över 80 år. Detta är särskilt relevant eftersom gruppen 80 år och äldre utgör klar majoritet av dem som får hemtjänst eller bor på ett särskilt boende⁸.

I Eskilstuna kommun finns uppskattningsvis cirka 1 700 personer 65 år och äldre som drabbats av en demenssjukdom (2020). År 2032 beräknas 1 985 personer i Eskilstuna vara drabbade⁹. Detta motsvarar en ökning med ungefär 25 procent.

Vård- och omsorgsnämnden har beslutat om en målbild *Framtidens vård och omsorg 2035*. Ett målinriktat och strategiskt utvecklingsarbete pågår som bland annat syftar till att fördröja behov av vård och omsorg.

⁸ SKR (2019). Prognos av särskilda boenden, sidan 5.

⁹ Uppgifter framtagna av statistiker vid FoU Sörmland, september 2021. Dessa uppgifter är lägre än de som har angivits tidigare. Skälet enligt FoU Sörmland är att man nu räknar med att 8 procent av befolkningen 65 år och äldre beräknas ha en demenssjukdom, mot tidigare 11,4 procent. Det har inte gått att reda ut varför FoU Sörmland tidigare har räknat med den högre procent-siffran. FoU Sörmland anger för sina beräkningar Statistiska Centralbyrån (2021) och Socialstyrelsens skrift ”En nationell strategi för demenssjukdom – Underlag och förslag till plan för prioriterade” (2017) som källor.

Ett kommungemensamt utvecklingsarbete har även inletts för att stödja invånarna att leva ett tryggt och självständigt liv med god livskvalitet.

Att göra under 2025

- Fortsatt utvecklingsarbete enligt målbild *Framtidens vård och omsorg 2035*.
- Leda och bidra i kommungemensamt utvecklingsarbete vad gäller det strategiska målet *Tryggt och självständigt liv*.

A3. Utmaningar

Demografiska förändringar, växande rekryteringsbehov, prognos om minskade resurser och ökade krav från invånarna ställer Sveriges kommuner under hård press. Samtidigt finns en växande önskan om högre kvalitet, ökat inflytande och bättre tillgänglighet för invånarna. Valfärden står inför utmaningar både när det gäller framtida finansiering och rekryteringsbehov. Utmaningarna kan inte lösas med enbart mer resurser utan alla aktörer inom välfärdssektorn behöver gemensamt hitta långsiktiga lösningar som utvecklar, förbättrar och effektiviserar arbetssätt. Vi måste involvera och tillvarata den innovationskraft och initiativrikedom som finns. Vi måste även bedriva ett informations- och bildningsarbete med fokus på samhällets inställning och förväntan på framtidens vård och omsorg genom att lyfta fram den enskilda individens eget initiativ och ansvar.

Arbetet med kompetensförsörjning måste prioriteras högt så att Eskilstuna kommun är en attraktiv arbetsplats att söka sig till, må bra på, stanna och utvecklas inom. Det är viktigt att chefernas förutsättningar att fokusera på sitt kärnuppdrag fortsätter att stärkas. Det bidrar även till goda förutsättningar för medarbetares kompetensutveckling, engagemang och vilja att utveckla verksamheten. Den höga sjukfrånvaron i framför allt kvinnodominerade verksamheter ska åtgärdas med särskilda satsningar för att få mer jämställda arbetsvillkor.

Vård- och omsorgsnämndens viktigaste utmaning är att i partnerskap göra den förflyttning som nämndens målbild anger:

- Från utförare till samhällsbyggare
- Från ensamarbete till gränsöverskridande samarbete
- Från passiv mottagare till aktiv medskapare
- Från hjälpare till möjliggörare

B Prioriteringar

Vård- och omsorgsnämnden har formulerat en målbild *Framtidens vård och omsorg 2035*. Målsättningen är att brukare inom nämndens verksamhetsområden skall ges en samlad vård och omsorg som bidrar till ökad självständighet, trygghet och hälsa. Prioriterade områden är att utveckla tidiga, samordnade och hälsofrämjande insatser som stödjer den enskilde att bli så självständig som möjligt utifrån sina förutsättningar och att resurserna nyttjas på bästa sätt för förvaltning, kommun och samhälle. Ett annat prioriterat område är en personcentrerad nära vård och omsorg där individens perspektiv, behov och resurser är centrala. Detta innebär bland annat att skapa förutsättningar för den kommunala hälso- och sjukvården med primärvården som nav.

År 2027 har vård- och omsorgsnämnden

- utvecklat samverkan och strukturer som stödjer invånarna att ta ansvar för sin egen och andras trygghet och hälsa.
- skapat förutsättningar för en hållbar vård och omsorg med individens mål och vilja i fokus.

- utvecklat tidiga, samordnade och hälsofrämjande insatser som stödjer den enskilde att bli trygg, säker och så självständig som möjligt utifrån egna villkor, sin livssituation och sina resurser samt utvecklat en personcentrerad och patientsäker vård och omsorg med hela individen i centrum.
- stärkt förmågan att tillvarata medarbetarnas engagemang, vilja, intresse och resurser för att bedriva en hållbar vård och omsorg med individens mål och vilja i fokus.
- förbättrat kostnadseffektiviteten genom att nyttja tekniska lösningar.

Vård- och omsorgsnämndens prioriteringar 2025 utifrån målbild och kärnuppdrag

- Vidareutveckla och kvalitetssäkra den personcentrerade och patientsäkra nära vården och omsorgen.
- Tillsammans med samarbetspartners utveckla flexibla, förebyggande och hälsofrämjande tjänster som stödjer invånaren att bibehålla sin fysiska och psykiska hälsa och självständighet. IOP avtal (idéburet offentligt partnerskap) eller liknande samarbetsformer med civilsamhället ska prövas.
- Utveckla och implementera välfärdsteknik för ökad självständighet och ökad kvalitet i vård- och omsorgsarbetet.
- Öka kunskapen om framtidens vård och omsorg hos medarbetare, samarbetspartners och invånare.
- Stärka chefers och medarbetares förutsättningar för att bedriva en god vård och omsorg med fokus på hållbart arbetsliv. Ett närvarande och tillitsfullt ledarskap ska utvecklas. Kompetensutveckling, psykologisk trygghet och god återhämtning ska säkras. Särskilda åtgärder ska vidtas för att minska sjukfrånvaron i verksamheten.

Vård- och omsorgsnämnden ser behov av att ytterligare stärka personalbemanningen, främst vad gäller nattbemanning samt dag- och kvällspersonal inom boende för personer med demenssjukdom. Vård- och omsorgsnämnden genomför en omfattande strukturförändring med målsättning att frigöra resurser. Trots detta kommer nämnden kräva ytterligare resurser för att skapa förutsättningar för en personcentrerad och patientsäker vård och omsorg.

Avgränsningar och bortprioriteringar

Allt färre ska försörja allt fler när den äldre befolkningen ökar mer än de som är i arbetsför ålder. En åldrande befolkning innebär också att behovet av vård och omsorg ökar. Kompetensförsörjning är en av nämndens största utmaningar. Samtidigt finns det inför 2025 kostnader som inte inryms i befintlig budgetram. Vård- och omsorgsnämnden måste förändra och tänka nytt.

Nya samverkansformer utvecklas med näringsliv och civilsamhälle i syfte att utmana det offentliga åtagandet. Utvecklingsinitiativ prövas för att möjliggöra för andra aktörer att bidra i till exempel måltider och gemenskap för äldre, stödjande seniorer och äldre i digitala inköp och leverans av dagligvaror och måltider. Utvecklingsarbetet kommer att avgränsa det offentliga uppdraget med start under hösten 2024.

Nämnden behöver därtill prioritera i ofinansierad verksamhet som redovisas under rubrik *Driftbudget* och tabell *Sammanställning av behov utöver nämndens budgetram 2025*.

Kompetensförsörjning

Förändringar i demografi får fortsatt stor påverkan på kompetensförsörjningen. Vård- och omsorgsnämnden behöver under 2025 fortsätta arbetet med att skapa goda organisatoriska förutsättningar för chefer och medarbetare genom en hållbar arbetsmiljö och goda arbetsvillkor. Förvaltningen behöver ha fokus på att stödja medarbetarnas utveckling och kollegialt lärande. Kompetens behöver användas rätt genom att matcha den med verksamhetens behov och utforska nya arbetsmetoder, inte minst använda tekniken smart för effektivare verksamhet och bättre kvalitet. Förvaltningen söker nya samarbeten med olika aktörer för att möta medborgarnas behov av välfärd och för att klara kompetensförsörjningsutmaningen.

C Ekonomi

Investeringsbudget

Investeringsbudgeten utgår från Vård- och omsorgsnämndens *Lokalförsörjningsplan för äldre 2025–2034* och *Lokalförsörjningsplan för funktionshinderområdet 2025–2034*. De i sin tur är framtagna utifrån befolkningsprognoser, statistik från verksamhetssystemet VIVA samt behovet av att ersätta äldre fastigheter som inte erbjuder en fullvärdig boendemiljö och god arbetsmiljö för personalen. Förändrade lokalbehov i verksamheten och möjligheten att samutnyttja lokaler ingår även i planeringsunderlaget.

Investeringsbudgeten delas i Eskilstuna kommun upp i anläggningsinvesteringar och nämndinvesteringar.

Anläggningsinvesteringar redovisas i tre kategorier;

- Projektinvesteringar – investering i ett avgränsat enskilt objekt. Oförbrukade medel förs över till nästkommande år. De första utgifterna ligger år 1 eller år 2.
- Planinvesteringar – inriktningsbeslut ligger i regel något eller några år bort. Övergår i projekt när aktuellt år infaller.
- Raminvesteringar – mindre investeringar. Specificeras ej. En budget läggs på 5 miljoner per år.

Behovet av nämndinvesteringar samlas in från verksamheterna för att ge nämnden en bild av hur mycket som behöver budgeteras för året. En mer detaljerad budget för nämndinvesteringarna behandlas av förvaltningsledningen och beslutas av förvaltningschef i oktober.

Anläggningsinvesteringar

- Vård- och omsorgsboende för äldre; tre nya vård- och omsorgsboenden planeras fram till 2029, med totalt 200 platser. Det finns anledning att tro att tidplanen för samtliga dessa boenden kommer förskjutas, främst pga svårigheter att få fram byggbar mark.
- Bostad med särskild service; Till och med 2029 planeras 7 nya gruppboendestäder, totalt 52 platser. I dessa ingår även ett korttidsboende för barn med 6 platser.

Nämndinvesteringar

Vård- och omsorgsförvaltningens nämndinvesteringar kommer under 2025 ha ett fortsatt fokus på IT/välfärdsteknik i form av att förbättra mobila arbetssätt i verksamheterna. Säkerhetsinvesteringarna fortsätter, med fokus på bland annat brandskydd. Inköp av nya sängar till vård- och omsorgsboende fortgår.

Sammanfattning av Vård- och omsorgsnämndens investeringsbudget 2025

Investeringar som kräver kommunstyrelsens beslut (mnkr)

Fastighetsinvesteringar för 2025 uppgår till 220 miljoner kronor. Se bilaga Investeringsbudget Vård- och omsorgsnämnden 2025.

För vård- och omsorgsnämnden att fatta beslut om nämndinvesteringar (mnkr)

Nämndinvesteringar för 2025 uppgår till 20 miljoner kronor, behovsinventering pågår och fördelning beslutas under hösten.

Driftbudget

I driftbudgeten för 2025 finns ett antal större poster som förvaltningen har svårighet att finansiera inom befintlig budgetram. I skrivande stund uppgår det extra behovet till 65,4 mnkr. Därutöver bär nämnden ett underskott från 2023 varför det saknas totalt 80,4 miljoner.

Tabell. Sammanställning av behov utöver nämndens budgetram 2025

Driftbudget, behov utöver budgetram			
Ändamål, belopp i mnkr	Budget 2025	Budget 2026	Budget 2027
Behov, exkl. nya gruppboenden funktionshinder	-80,4	-104,5	-138,6
Implementeringsenheten	-4,3	-4,3	-4,3
Hälso- och sjukvård, bemanning	-5,0	-10,0	-10,0
Äldreomsorg effektivisering 1,5%	-21,5	-43,0	-64,5
Hemtjänst, ofinansierad volymökning	-11,7	-11,7	-11,7
Justering tidigare års hemtjänstvolym	3,0	3,0	3,0
Särskilt boende, grundbemanning	-49,9	-49,9	-49,9
Generellt statsbidrag utnyttjas till drift	30,0	30,0	30,0
Minskat prestationsbaserat statsbidrag 2024	-10,0	-10,0	-10,0
Minskad andel timanställningar			
Funktionshinder barn (boende Gården)	-6,2	-6,2	-6,2
Tidigare års effektiviseringar, Funktionshinder 1,5%	-17,7	-17,7	-17,7
Effektivisering 1,5% Funktionshinder	-12,6	-25,2	-37,8
I kvalitetssyfte förstärkning stärka grundbemanningen inom äldreomsorgen och förstärkning inom funktionshinderområdet	45,5	60,5	60,5
Sänkt sjukfrånvaro i kvinnodominerade verksamheter	?	?	?
Cirkulationstvätt	-20	-20	-20
Nattbemanning vob? - Krav enligt IVO + 8-timmarsnatt			
<i>(ej med i behovssumman)</i>			
Nya investeringars påverkan på driftbudget			
Nya gruppboenden funktionshinder	-30	-40 ?	

Bilagor

Bilaga 1: Investeringsbudget Vård- och omsorgsnämnden 2025

Bilaga 2: Beslutsunderlag projektinvestering Nytt korttidsboende barn 2026

Bilaga 3: Beslutsunderlag projektinvestering Nytt gruppboende 2028a

Bilaga 4: Beslutsunderlag projektinvestering Nytt gruppboende 2028b

Bilaga 5: Beslutsunderlag projektinvestering Nytt vård- och omsorgsboende 2029